

Өлүөнэ эбэ күнүгэр аналлаах хоһоон айыытын
күрэбин түмүгэ

От ыйын 2 күнүгэр үс үллэр сүүрүктээх иитиллэр Элиэнэ эбэбит күнэ. Бу күнү көрсө Күөрдэмнээби «Ситим» КК “Туойабын Элиэнэм эйигин” диэн хоһоон күрэбин ытта. Күрэххэ уопсайа 16 хоһоонньут кытынна. Амма, Нам, Таатта, Бүлүү хоһоонньуттара Өлүөнэ эбэбит туһунан сүрдээх истин- иһирэх тыллары суруйбуттар. Таптал, махтал тыллары хотоҕостуу субуйбуттар. Күрэх сүрүн соругунан:

- Төрөөбүт тыл нөнүө төрүт түөлбэбэ, төрөөбүт дойдуга махталы, тапталы тириэрдии;

- Өлүөнэ эбэни уус-уран тылынан хоһуйуу;

- Хоһоон тылын чочуйуу, айар талааннары арыыы;

- Хоһоону пропагандалааһын буолла.

Дьүүлүүр сүбэбэ Ирина Харайданова- Сэгэлдьийэ Чээлэй, СӨ суруйааччыларын сойууһун чилиэнэ, Тамара Лебедева-Покровскайдаабы 2 №дээх оскуола саха тылын учуутала, тылбаасчыт үлэлэстилэр. Сүбэ маннык түмүгү онордо: I Үрдэл- Илья Васильев- Ылдыаа Хоточчу, Николай Тимофеев - Куола Тылгыны, II Үрдэл- Елизавета Попова- Бааттаах Кырата, Людмила Тарасова. III Үрдэл- Юлия Винокурова-Петрова, Надежда Лиханова-Чэмэлиинэ буоллулар. Дьүүлүүр сүбэ эр дьон хоһуйууларын ордук бэлиэтээтэ. Чочуллубут тыл-өс, аллитерация, уус-уран тэннэбиллэр табыгастаахтык туһаныллыбыттар.

Чочуонай тылларынан Элиэнэ эбэни хоһуйбут күрэх кыттааччыларыгар махталбытын тиэрдэбит. Иитиллэр эбэбит күрүлүү-харылыы аргый уһуннун, нүөл уутунан хочолорун, быттыктары, быллаардары угуттуу турдун, дьол сайдыы үйэлээх тымыра!

САРГЫЛАНА САЙЫН

1) Евдокия Уваровская – Чуохаана

ЭЛИЭНЭ ӨРҮСПЭР

Үрдүк эмпэрэм үрдүттэн
Одуулуу турабын Элиэнэ өрүспүн,
Энсиэлээх бааллардаах кытылын
Эргийэр эрчимнээх сүүрүгүн.

Элиэнэ, Элиэнэ эбэжкэм
Эриэжкэс да дьиктилээх кэрэбин,
Кэрэхсии кэпсээннэ холбуубун
Хомоҕой хоһооммор хоһуйан.

Ыллыбын туойабын
Дьүрүскэн алыбар уйдара,
Дьырылас дьүрүлгэн дьүһүйсэн
Дьиэрэнкэй тэйэбин кырдалгар.

Үөһээ мындаа халлаанга
Ып ыраас дьэп-дьэнкир
Көмүстүүр күөнэххэр умсугуйан
Үөрэбин-көтөбүн сыдыайа.

Күн күлүм мичээрин тутаммын
Арылы кустугун ыламмын,
Бар дьоммор тарбатыам кэрэни
Кэрэмэс иэйиикэм тылларын.

Оо, эрдий Элиэнэ эбэжкэм
Бу кыһын кэлэммин турабын,
Эйэргии, имнэнсэ дьүһүйсэн
Этигэн хомуспун тыһатан.

2) Надежда Азарова- Алаас Илгэ Чуохаана.

УЛУУКАН ЭЛИЭНЭМ

Унаарар дойдум,
Уйаарар дуолум,
Уйгулаах эбэжкэм
Улуукан Элиэнэм.

Нэлэйэ килэйэн,
Иэннирэ тэнийэн,
Күөгэйэ киэргэнэн
Күөгэлдьийэр туонам.

Долгулдьуйа умсан,
Дьалкыһыйа устан,
Долгуннура баалыран
Энсиллэр байҕалым.

Киэн киэлитигэр
Көнүл көччүтэр,
Күөмчүнү көтүтэр
Ньүөлсүтэр уйгум.

Унаарар дойдум -
Уйгулаах эбэкэм,
Уйаарар дуолум -
Улуукан Өлүөнэм.

Алаас Илгэ 9.06.2019. Таастаах. Нам .

3) Хабарова Анна Степановна – Айталы, Нам

ЭЛИЭНЭ ЭБЭМ

Эриллэр,буруллар эрэхэ долгуннар
Дохсуннук күрүлгэн кутаннар,
Курулуу-харылыы усталлар,
Элиэнэ эбэм киэргэлэ буоланнар.

Унаара -мандаара биллибэт
Дирин далай байҕала,
Нэлэмэн киэн урсуна,
Саха сириҥ кэскилэ.

Курустаал таастыы сандааран,
Кэлэр кэми кэрэһилээн,
Дьэрэкээн тааһы санатан,
Доллоһута устабын Улуу Элиэнэ.

Үллэр баллар долгунун,
Дууһам кылын таарыйан,
Нарын Иэйии буоланнар
Кынаттыыллар үрдүккэ.

САЙЫН

Чэпчэкистик дугунан,
Тэлээрбэхтии эргийэн,
Тахсар күннүүн сырсыһан,
Үнкүүлээхтээн ылабын.

Сайыҥны саамал салгыны,
Быйырбахтыы ыймахтаан,
Наскылдьыйа хаамабын,
Хатыннардыын сиэттиһэн.

Сибэккинэн симэммит
Сыһыларга таалалаан,
Лыахтыы даһа көтөбүн,
Айылҕалыын алтыһан.

Тула ылыыр айылҕам,
Дьэрэкээнин түһэрэн,
Аан дойдуну киэргэтэн,
Ойуулаабыт дьиктилээхэй оһуорунан.

Кыыныннар кымыс утахтаах,
Арчыланар алгыстаах,
Үрүн тунал ыһахтаах,
Сахам сирэ кэрэбин.

Анна Хабарова-Айталы.28.06.24с.Нам.

4) Винокурова-Петрова Юлия Анатольевна

Лена— матушка река
Над рекой сибирской Леной.
Расстелился туман белый
И целуя берега
Тихо плещется волна.

А лишь зорька улыбнётся
Речка сразу же проснётся
И в объятия свои
Примет баржи и ладьи.

Как рабочая лошадка
Лена груз на волнах тащит
Ей в наклоне журавлиной
Поют краны выгнув спины.

Голубою лентой вьётся
И над сопками смеётся,
Что стоят вдоль берегов
Сохранив тайну столбов.

Всех водою напоила,
Всех взрастила, накормила,
Добежав до океана
Груз, доставит долгожданный.

Катит величаво воды
Седовласая волна
С голубою поволокой
Лены синие глаза.

Июнь

Лучами ласкового света,
В свои права вступило лето.
День все длиннее и длинней,
А солнце ярче и теплей.

Земля в зелёно - сочном цвете .
Росой сверкает на рассвете.
Луга в ромашковых коврах,
И нежный пух на тополях.

Жара сменяется— дождями,
А босоножки- сапогами.
Под солнцем или под зонтом
Июнь прекрасен каждым днём.

Повсюду аромат клубники,
И детского восторга, крики,
В одеждах ярких и цветных,
Их ловят, словно заводных.

В лесу прохладно,если летний зной,
В ней хорошо гулять и в непогоду,
Вот только дождь прогонит озорной
Куда не ступишь, попадаешь в воду!

Ах, лето! Ты подольше с нами будь,
Чтоб мы везде успели насладиться,
Чтоб мы везде успели заглянуть,
В тебе самом душою раствориться!
Юлия. 29.06.2024г.

5) Данилов Валерий Софронович – Эркин

САЙЫН КЭЛИИТЭ

Сардаана саһарбалар
Ньургунун күөх халлааммар
Сандаарыһа кыһаллар,
Саһа күнү албааннар.

Былыттар кирийэннэр
Сабахтарга саһаллар,
Кэм кэлиэ эргийэннэр
Ардах буолан куталлар.

Ыһыллар сарданалар
Улуу Эбэм ньууругар
Кыһыйбахтыы сырсаллар,

Чагылына сырдыллар.

Чыычаахтар уһуктаннар
Чуопчаарына ыллыллар,
Киэн сириэн тарбааннар
Кэри тыаны аймыллар.

Кыыс мааны хатынчааннар-
Солко күөх суһуохчааннар
Сайар тыалга хамсааннар
Суһумнаһа оонньуулар.

Сыһыыга сибэккилэр
Тылланнаһа тыллаллар,
Ситэн-тупсан кэрэлэр
Таптал уотун тамныллар.

Тула өттүм уһуктуу
Туймаардар кэрэ көстүү,
Сайын кэлбит үөрүүтэ-
Санаа үрдүк көтүүтэ.

03.06.23 сыл.

САЙЫНҢЫ ҮӨРҮҮ

Сайар сылаас тыалынан салгыйбахтаан
Самаан сайын сандаарыа салаллар,
Солко күөх лабаатынан сапсыйбахтаан
Сайылык хатына үөрэ хамсанар.

Сыһы мунунан ыраабынан тайы
Сибэкки араһа ыһылла үүнэр,
Оҕолор мунньустан сүүрэлээн дайы
Омуна суох сир өгдөнөлүү үөрэр.

Толбону килэгир түөһүгэр түһэрэн
Алаады төгүрүк көлүччэм мичээрдиир,
Иирэ талах будьур баттабын үрэйэн
Сайынны мэник тыал көнүллүк күүлэйдиир.

Дьөһөгөй маанылаах оҕото кулунчук
Ача күөххэ оонньуу сүүрэн тойтоһуйар,
Сылгы ньургуһуннаах хонууга ордук
Таптаан таалалы тиэйэ күөлэһийэр.

Күөбүнэн күлбэхтиир халлааным үрдүгүн,
Кини санаатынан да тийбэт ыраабыан...
Күн сириэн үрдүгэр күөх сайын сатылыыр,

Кыырай халлаантан күн чабылын ыспахтыыр.
30.05.23 сыл.

В.Эркин

б) Пахомова Софья Семеновна, Таатта улууһа Игидэй нэһилиэгэ Дэбдиргэ бөһүөлэгэ.

ӨЛҮӨНЭ

Улууканнаах өрүспүн,
Өлүөнэлиир эбэбин,
Туохха холоон көрөрбүн,
Кэпсээн ааһыым, эһиэхэ.

Кини сорох ардыгар,
Үллэр-мөхсөр түллэнниир,
Хара күүстүүн охсуһар,
Бухатыырга маарынныыр.

Арыт, сымнаан налыйан,
Аргый аҕай сыыйылар,
Сахам намыын дьахтарын,
Санатарды наскыйар.

Арыт, сирин нүөлсүтэн,
Күүстээх үлэ кэнниттэн,
Сылайбытын аһарар,
Кырдыаҕаһы санатар .

Долгуннурар кэмигэр,
Ыарахантан чаҕыйбат,
Үүнэр-сайдар бажалаах,
Ыччат дьоммун саныбын.

Манньык араас көстүүлээх,
Улууканнаах өрүспүн,
Сонун, сонун көрөбүн,
Көрдүм ахсын сөҕөбүн.

Самаан сайын барахсан,
Сылааһынан илгийэн,
Сахам сирин үрдүгэр,
Саймаарыйан, дьэ, кэллэ.

Кэбэм кэрэ куолаһа,
Кэрии тыабар кэбидэ,

Кэлэр кэми уруйдаан,
Тохтообокко чоргуйда.

Тулам бары сырдаата,
Ырыа-тойук элбээтэ,
Тахсар күнүм барахсан,
Үөһэ ойдо, күөрэйдэ.

Сага күнү көрсөммүн,
Санаам миэнэ көннүөрдэ,
Ыра санаам ыллыга,
Ыраах суолга ынырда.

7) Дмитрий Дмитриевич Захаров- Харангаччы
Сыымах, Мэнэ- Ханалас

ӨЛҮӨНЭ ӨРҮС

Өлүөнэбит кытыла
Өлгөм үүнүү хочолоох,
Өрүкүйэр долгуна
Өтөр кыынньар кэмнэрдээх.

Унуор өттө көстүбэт
Улуу Эбэ тунаарар,
Уйгу-быйан кэхтибэт
Унаарыйар сыһылар.

Тойон кыыла дьиэлэммит
Туруук таастаах хайалаах,
Туруйата тиксибит
Тумуллардаах, алардаах.

Кыталыга үнкүүлүүр
Арыылардаах, налыылаах,
Кыһыл көмүс күлүмнүүр
Аа-дьуо устар салаалаах.

Алмаас тааһа сандааран
Айан дьонун ааратар,
Айылбата арыллан
Аралдытар, абылыыр.

Саамай дьикти көстүүлээх
Саарабыла суох өрүс,
Сөбүлэтэр кэрэлээх
Сөбүмэрэ эриэккэс.

Саха дьоно уутуйан
Олохсуйбут туоната,
Туймаадабыт барахсан
Тупса, сайда турдаҕа.

03.07.2024 сыл, СЫЫМАХ,

8) Николай Иванов – Хоро Холлой

ХОТУН ЭБЭ

Оҕо хараҕынан көрөбүн
Олонхо ыллыгынан сүүрэбин
Ойдуо үйэтин өнгөйөбүн
Ойон туран сүтэбин.

Ытыспынан сөрүүн уугун
Ыймахтыбын ханан бугун
Ыйданалаах үрүн түүннүн
Ытыйабын өрүс кутун.

Батыһа көрөбүн устаргын
Балысхан бааллардаах долгуннаргын
Баҕабын үтүйэр оломнун
Балыырдаах эргиирин тумнаргын.

Өрүллүбүт утах сиэлин
Өрүс Хотун Энсилгэнин
Өлгөм уутун сүүрүгүн
Өлүөр Эбэм Күндүгүн.

Улуу кытыл урсунан
Улаҕатын киэлитинэн
Уһук түгэх иэнинэн
Утумнуугун Ааккынан.

Түн Былыргыттан Туруулаһан
Тураҕыт Өндөһөн Ханыылаһан
Таас Бухатыыр Аналынан
Таба Тайаммыт Боотурдарынан.

Ханыл Хааннаах Ханаластарынан
Хахха-Дурда Харабылларынан
Хайа-Турук Очуостарынан
Харса Суох Кытылларынан.

Үйэлэр Тухары Арыаллаан
Үксэйэ Туруохтун Уулары

Үтүүннэн-Кэрэннэн Алгыстаан
Үйэтит Аатыра Сайданнын.

Кэрэни Айхаллаа

Ардыгар, Мин Кутум
Арыллар Кэмигэр
Алыптаах Доржоонум
Айылар Эйгэбэр
Арылхай Хоһоону
Айыахпын Баһаран
Астына-Дуоһуйа
Хоһуйан Таһааран.

Сып-Сырдык Санааны Чочуйан, Айдаран
Кэрэни, Ырааһы,
Тапталбын Уһуйан
Кэпсээммин Аттаран Бэлэхтээн Суруйан
Сыанабыл Ыламмын Хайһанан Махтанан.

Өндөс Таас Үрдэли
Дабайан Туруохпун
Өлгөмнөөх Алаастар Сытгарын Инэрэн
Өрүтэ Мөхсүөлүүр
Сүрэһим Долгуйдун
Өнөйүөм Үөһэттэн
Сүүрүктээх Оломнун.

Уулардаах Кытылга
Мин Кутум Кэтиллиэ
Уу-Чуумпу Киэлигэр Чаардаан
Инниэ
Уйаһас Дьэнкир
Санааһа Куустаран
Ураты Майгылаах Мин Кэллим Ананан.

Аналбын Көрсөөрү,
Тапталбын Этээри
Алыптаах Тылларбын, Сүрэхпин Уунаары
Арылхай Көстүүнү
Эйиэхэ Анаары
Атыллыах Сиэттиһэн Кэрэһэ Сүтээри.

9) Анастасия Лебедева, Күөрдэм, Хангалас

ӨЛҮӨНЭ ЭБЭБИТ

Күн уотугар күлүмүрдээн,
Оргууй устар ньюурдаахын,
Таптыыр, ахтар өрүһүм
Өлүөнэлиир Эбэкээм.
2)Сахам сириҥ сүдү баайа,
Норуот олоһун түстээччи,
Эн буолаһын өрүспүт,
Үнэр сүктэр Эбэбит.
3)Кыһын буоллун, саас буоллун,
Сайын буоллун, күһүн буоллун,
Модун күүскүн көрдөрөн,
Арчылыыгыҥ норуоккун
4)Үүнэр үйэлэри угуордаан,
Өрүү манньк уста тур.
Саха сайдар кэскилэ
Дьоһун, мааны Эбэбит

10) Анисимова Розалия Егоровна- Талбаана

ЭЛИЭНЭ ЭБЭБЭР

Энсиллэр сүүрүктээх
Элиэнэ эбэкэм,
Сэтгэ ый,устата
Халыҥ муус суорҕаны
Сабынан сытаһын.
Сотору кэминэн
Күндэлэс күн уота
Күүстээхтик тыган,
Үрүйэлэр,үрэхтэр
Иэннэрэ ирэн,
Күүгүнэхэ ,күрүлэхэ
Мунһуулан,хомуулан,
Сир хорук тымырыгар
Эйиэхэ тардыһан,
Куугунаан,курулаан
Кутуулан,мунһуулан
Сапта сыппыт
Суорҕанҥын көтөһөн,
Кырылас кыдьымах онорон,
Үүрэн,үтүрүйэн
Үгүс элбэх үрүйэлэртэн,
Үрэхтэртэн эбиллэн
Тус хоту байҕалга
Айанныыр кэмин
Аһыллара чугаһаата.
Тапталлаах,харысхаллаах

Элиэнэ эбэбит
Айанын сырыын
Аартыга аһыллан
Аттанар кэмнэр
Айыы сириин дьонун
Аһынан, харыстаан
Былыргы курдук
Бытааннык, айаннаан,
Иннибэккэ, хаайтарбакка
Иннингдиэки дьулуһан.
Дьоннун сэргэбин
Долгуппакка, аймаабакка
Дьонуннук айаннаа диэн
Сүһүөхтээх бэйэбит
Сүгүрүйэн туран,
Хоолдуктаах бэйэбит
Хонкуйан туран
Көрдөстөхпүт буоллун,
Ааттастахпыт буоллун.

Хомустаах Нам
Р.Анисимова-Талбаана.

11) Тимофеев Николай Васильевич – КУОЛА ТЫЛГЫНЫ
Бүлүү улууһа, Тылгыны нэһилиэгэ

ӨЛҮӨНЭ ЭБЭБИТ

Өлүөнэ эбэбит, үс үллэр үөстэрэ
Силбэхэр кинкиниир киэн халлаан дуолунуун,
Өрүтэ харбаһар баалларын балкыыра
Сабарай кыната сапсынар долгуннуун.

Туруору таас очуос кытылын кырбаһан
Түллэннии мэнийэр өргөһө сыппаабат,
Түрүтэ туппахтыы түмүллэ туртаһан
Түүрүллэр күүгэннээх күргүһэ хараабат.

Үлүскэн сүүрүгэ үмүрү тардыллан
Үйэбэ уостубат уоһунан сөтүөлүүр,
Үтүмэн үлүгэр буруута буруллан
Үөс сүүрүк үрдүгэр, эриллэ үнкүүлүүр.

Сороһор эмиэ да, чуумпуран иһийэр
Соргулаах сардаҥа ол онно сыраллар,
Сабыллар күн уотун күлүмэ кэрийэр
Сай үтүө кэмнэрэ, налыа салаллар.

Кытылын кыйдара кыыс кэрэ айылба
Күөбүнэн унааран күөгэйэ нусхайар,
Кырдалын толору сардаана суһума
Кытара кыһара, кытыаста налыар.

Сытыары нэлэмэн сыһытын таптааннар
Сахабыт аймаҕа уутуйан үөскээбит,
Сылгыны ынаҕы иитээри мустаннар
Саргылаах олоҕу салайан силбээбит.

Үс саха төрүөбэ бу манна үөскээбит,
Түөрт саха төрүөбэ төлкөтүн түстээбит,
Үс үллэр үөстэрдээх Өлүөнэ эбэбит
Түөрөхпит олорбут улуукан өрүспүт....

КУЙААС КЭМЭ

Бүгүһүнү бу күммүт сырала
Быйаннаах сайыммыт сылама,
Буһурук киэһэтин нуурала
Баҕарар баҕабыт балыма.

Күлүмнүүр күн уотун суостара
Күндүл күөх халлаантан сырайар,
Күндүлүүр утаҕын уохтара
Күлүккэ күрэтэн саһыарар.

Чэмэлкэй халлааммыт ырааһа
Чабыллар күнүнэн киэркэйэр,
Чэлгийэр салгынын сылааһа
Чэбдиктик чэлгитэ илгийэр.

Сайынны үтүө күн турара
Санааны көтөбөр сайгыта,
Симэммит симэбэ тупсара
Сир иэнин киэргэтэр байыта.

12) Попова Елизавета- Бааттаах Кырата. Мэнэ – Ханалас

А ЙЫЛҔА ОБОЛОРОБУТ

Өрүспүтүн кэтиибит
Муус ханна тийбитин
Кэһии кэриэтэ
Кэпсээн оностобут.

Ньургунуну кэтиибит,
Тахсыбытын көрөөт
Үөрэ сэргээммит
Солун онгостобут.

Кэбэбитин күүтэбит.
Этгэбинэ сэнээрэн,
Сэгэйэ сүүрэбит,
Сэхэргии охсобут.

Күөрэгэйи кэтиибит.
Ырыатын сөбүлүүбүт.
Күөххэ үктэммит
Үөрүүтүн билэбит.

Ынгырсан ыһыах ыһабыт
Ымдаан амсайабыт.
Кыстык бэлэмин иннинэ
Көччүйэ түһэн ылабыт.

Айылҕа оҕолоробут,
Алтыһан олоробут
Кининэн уһуктабыт,
Олохпутун салайынабыт.

Бааттаах Кырата

Бүгүн эбэбит кыыһырбыт

Будулуйан түһэн
Бодото буорайбыт.
Бырда быстыбат
Барыны үрдүнэн
Барыылаах баҕайыны
Бирилээн-тирилээн,
Буруонан тумнаран,
Буурҕанан бурҕаннаан,
Баараҕай сырыылааҕы
Букатын сөбүлээбэтэх.
Баччаларга быдан дьылга
Баара эбээт чуумпу кытыл.
Бэйэтин киэбинэн
Билэринэн көрөн.
Балаҕан ыйын бүтүүтэ
Балачча сырыы тохтуура,
Бэйэтэ Эбэ
Биллэрдик нуктуура.
Билинни тиэхиникэ

Билиммэт эбит
Дьыл хонугун.
Дьяалытынан сылдыар
Дьяабалы дьэ бээ,
Дьиибэлии түһээри,
Баарын биллэрээри
Барылаччы баран истэбинэ
Буутуттун харбаата,
Барбат гына хаайда.
Бэйэтэ хайыта сүүрбүт
Баҕана саҕа муустарын
Барыларын туруору аста.
Баҕа курдук
Баҕата баарынан
Барылыы-сарылыы сатаата
Барбаттыы хаптарбытын
Билэн, хапытааммын дэнээччи
Баар-суох билэр-
билбэт маат тылын
Буолунайдык быраҕаттаата.
Барсан иһээччилэртэн
Балачча тулуйа сатаан баран
Бары истэн олодохторуна
Баалама, бодоҕун тардын!
Бэйэтэ билиэбэ Эбэбит!
Биһиэхэ барыта тыыннаах!
Биллэринэн сүрдээх!
Баччаанга диэри
Билиммэт эбиккин,
Бытыккын быһа үктүөххэр диэри
Баары барытын тоҕо солоон
Батыаккалыы сылдыбыккын!
Бүгүн өйдөтөөрү кыбытта.
Билигин ытыаҕа! -дэттэрэн.
Быччайбыт хараҕынан
Быһыччынан быһа сотуллубуттуу
Быыкаа көрөрдөөбү
Баарын сана өйдөөн көрдө.
Бэргэһэтин устан
Бэскитин ньухханна.
Балачча олорбохтоот.
Бэрэбиэркэлии түһээри,
Бараанкатын мускуйда.
Баарыын барбат буолбута
Босхо барбытын биллэрдэ,
Барылыы түһээт тумса
Биирдэ өрө хоройон таҕыста.
Барыбыт баҕатынан
Бара турда!

Бүгүн чохчы манньк буолла.
Баарын биллэрдэ Эбэбит.
Бары да дыксиннибит.
Барыахтаах сирбитин
Булаат да
Биирдиилээн да буоллар
Ботугураан ыллыбыт, Эбэбитигэр
Барҕа махтал анаатыбыт.

Бааттаах Кырата, Бэстээх-Дьокуускай. 09.11.22

13) Чэмэлиинэ-Надежда Мироновна Лиханова. Хачыкаат.

САЙЫНҢЫ КҮН

Күлүм-чабыл күннэрдээх
Кэрэ сайыммыт кэллэҕэ,
Күөрэгэйбит ыллаата
Кэҕэ кыылбыт чоргуйда.

Сырдык сылаас утахтар
Сырылаччы куустулар,
Сирбит ньуура сылыйан
Сибэккиннэн симэннэ.

Килбик кыыстыы кыбыстан
Күнүн диэки тардыһан,
Кэрэ-нарын сибэкибит
Сардаанабыт тылынна.

Сиккиэр тыалбыт сипсайдэ
Суугунаата хатынмыт,
Мутукчабыт сытынан
Алаастары толордо.

Эбэ ыраас уутугар
Сөтүөлүүбүт дуоһуйа,
Кырылас кумаҕыгар
Таалалаахтыы сытабыт.

Сайыммытын уруйдаан
Саха сиэрин тутуһан,
Ыһыах ыһан көрсөбүт
Арчыланан үөрэбит.

Сахам сирин сайына,
Үрүн түүннээх киэһээтэ
Араас дыкти көстүүтэ

Кылгас сайын бэлэбэ.

ЭБЭБИТ УСТУУТА

Сааскы сылаас халлаантан,
Сүүрүгүрэр үрэхтэртэн
Тонон турбут Эбэбит
Өрүтэ түллэнниир.

Муус болгуоттан төлөрүйэн
Күүстээбин көрдөрөн,
Муустарын көтөбөн
Тобута ысталыыр.

Халбаһа муустарбыт
Усталлар,тыһааннар
Айылба модунун
Сөхтөрө көрдөрөн.

Көмүөл уута угуттаан
Ходуһабыт үүнүбэ,
Сайбанан,ырааһыран
Күндүлээр ыраас уугунан.
Чэмэлиинэ.
Хачыкаат.

14) Васильев Илья Афанасьевич – Ылдыа Хоточчу, Хоточчу, Ханалас

ЧАРАНГА

Киэн халлаан хаттыга арыллан
Көрөбүн уот сарыал кутаатын,
Чугдаарар чаранмар тиэтэйэн
Чуумпуну хамсата хаамабын.

Эрдэһит чыычаахтар айманан
Эбэрдэ тойугун куталлар,
Күн тахсар сабабын арийан
Күөх ньууру кырыя оонньуулар.

Күөх кырыс сиигинэн дыаһыйа
Күөрэгэй чыычаабын көччүтэр,
Алыптаах ырыаны астына
Айылба иһиллээн иһийэр.

Түүннэри да сырдык хатыннар,
Туус манган дбылыгыр таһаалар,
Уйулжам долгуйа дьалкыйар
Унаар күөх чэлгиэнин дуолугар.

Хатыннаах чаранга дьаарбайан
Ханыл күүс эбинэр курдукпун...
Саргылаах санааны дабатан
Сабахха тайаммыт кустукпун.

УЛУУ ЭБЭ

Кэрэбин чуумпуга куустаран
Күн уотун күлүмэр күндээрэ,
Тыйыскын тыалынан тыынангын
Тобус баал долгунун түһэрэ.

Киэһээнни сарыалы кууһангын
Киэн ньуургар оонньото ыһабын,
Сылаабын таһаара нальиан
Сөрүүнү илгийэ тыынабын.

Сайынгы нуһаран киэһэлэр
Кэрэлэр нэлэмэн киэлигэр,
Сүүрүккүн суккуйа сыыйангын
Кэтирии киэмсийэ устабын.

Хас үйэ ырыаҕа ылланан,
Хомоҕой хоһоонго хоһулан,
Үс үөстээх улуукан Өлүөнэ
Үйэлэр тухары кэхтимэ!

Ылдьаа Хоточчу. 2018с.

15) Сандаар Кун Сандаара Сулус кыыһа, Хангалас улууһа, Үөдэй

САХА СИРИН САЙЫНА

Сахам сирин сайынын
Сэмээр күүтэ саныбын.
Кылгас кэмнэ киэргэтэн
Уйгу биэрэн ааһарын.

Ньукуолуммут кэмигэр
Кэбэ этэн чоргуйар.
Үрүн тунах ыһыахтар
Сайыны уруйдуулар.

Охсуллубут от сыта
Алаастары толорор.
Күөрэгэйим ырыата
Сүрэхпин сылаанньытар.

Уһун кыһын кэнниттэн
Оҕолор барахсааттар,
Көнүлгэ көччүйэллэр,
Сөтүөлүүллэр, үөрэллэр.

Хонууларга чэчиктэр
Сиэттиспиттии тураллар.
Күнүм уота салгынна
Дьэргэлгэнин оонньотор.

Айылбаҕа кэрэтиэн,
Толору тыһынах, ыллыах.
Билиннигэ баар буолан
Толорутук дьоллоноуох.

Элиэнэ эбэккэм

Элиэнэ эбэкээм устаҕын
Эн дэлэй,эн холку эбиккин.
Үс доҕор хочону нүөлсүтэн
Үс хорсун саханы үөскэтэн.

Сахалар махталбыт
тыллара
Бу хоһоон буоланнар
көттүттэр.
Алгыспыт арчылаах
тыллара
Күүс көмө-харыстыы
турдуннар.

Кытылгар тураммын көрөбүн
Холкутук-набыллык устаргын,
Сөрүүн да сиккиэргин ыймахтаан
Бу сэмэй хоһооммун тиһэбин.

Тиһэбин тапталбын,үөрүүбүн,
Оҕолуу дьоллонон ыламмын.
Уста тур Элиэнэ эбэкээм
Үс хочо кытылын биэбэйдээн!

16) Уран Күннэй Саргын кыыһа

Нам улууһун Нам сэлиэнньэтэ

Самаан сайын... Алаас...
Сасыһа оонһуур оҕо саас...
Балаҕанна наар сылаас...
Баҕан хоту онно талас...

Алаас сибэккилэрэ
Кэрэтиэн, сайынны үтүө күн,
Кэриигэ, сыһыыга сөрүүнүн,
Киэн алаас өлгөмнүк үүммүтүн
Кэрэхсии көрөбүн, сөҕөбүн.

Кырдалга- сибэкки ыһыаҕа,
Кытылга- күөрэгэй ырыата,
Кырдык да -сиздэрэй көстүү,
Кыырай халлаанна өрө көтүү.

Кыталык кыргыттар куустуһан,
Кырачаан уолчааны кучуйан,
Кырсаада бөҕөтүн хомуйан,
Кыбынан сүүрдүлэр хонууттан.

Кэрэтиэн, сайынын үрүн түүн,
Кэриигэ, сыһыыга сөрүүнүн,
Кэрэтиэн, хатын мас үнкүүтэ-
Кэскили түстэһэр үөрүүтэ.
Саргын кыһа Күннэй

P.S. Иннокентий Корякин "Алаас сибэккилэрэ" хартыынатынан хоһуйуу.

17) Тарасова Людмила Иннокентьевна, Покровск, Хангаласский улус

ЛЮБИМОЙ ЛЕНЕ – РЕКЕ ПОСВЯЩАЕТСЯ

Великая сибирская река
Могуча, широка и полноводна.
Берёшь ты свой исток издалека
И к северу течешь привольно и свободно.

До океана Ледовитого далек
твой путь через тайгу и горы,
Неудержимо движется поток,
Водой питая ленские просторы

Ты омываешь земли трех долин -
Туймаады, Энциэли Эркээни.
Стоят на страже Ленские столбы,

В твоих волнах любуюсь отражением.

Вниз по теченью берега
Раздвинулись от края и до края.
Ты видишь скалы, тундру и леса,
А в устье сам Медведь-гора встречает.

О, Лена, величавая река!
Красавица, кормилица, защита!
Зимой тебя скрывает толща льда,
А летом теплоходам ты открыта.

Народ саха на ленских берегах
Живет уж не одно столетие.
Тебя воспел он в песнях и стихах,
Чтоб передать любовь в наследство детям.

Людмила Тарасова, Покровск

ЛЕДОХОД НА РЕКЕ

Вновь долгожданная весна
Пришла на смену зимней стуже.
Природа пробудилась ото сна,
Кругом проталины и лужи.

Стремительно бегут ручьи,
На речки горные похожи.
Светила яркого лучи
Согрели землю и прохожих.

И, наконец, пришла пора -
На Лене все пришло в движение.
Ломаясь трескаясь, крошась,
Лёд устремился по течению.

Под натиском весенних вод
Разрушен прочный зимний панцирь,
Стремительный водоворот
Закружил льдины в вихре танца.

Несутся мимо глыбы льда,
С пути преграды сокрушая.
Вдруг стали шире берега,
Вода от края и до края.

Залиты поймы и леса,
Разрушены мосты, дороги.

Затоплены водой дома,
Восторг сменяется тревогой.

Но человеку не унять
Всю мощь разбуженной стихии.
Как будто вновь природа-мать
Свою показывает силу.

За что рассержена она?
Какой закон забыли люди?
ПЛАНЕТА ВЕДЬ ДЛЯ ВСЕХ ОДНА -
ТАК СОЗДАНО, ТАК ЕСТЬ И БУДЕТ.

Людмила Тарасова, г. Покровск